

УДК 343.985.1

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series18.2023.39.08>

Сванадзе Л. П.

ВІДОМОСТІ ПРО ОСОБУ ЗЛОЧИНЦЯ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ В ХОДІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ЗБАГАЧЕННЯ

Стаття присвячена визначенню кола обставин про особу, що вчинила незаконне збагачення, та їх класифікації. Встановлено співвідношення наукових категорій «предмет доказування», що визначений законодавцем у ч. 1 ст. 91 КПК України, та «обставини, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні». Обґрунтовано, що до обставин, що підлягають встановленню відносяться обставини, що підлягають доказуванню, тобто ті, що становлять предмет доказування, а також проміжні факти й обставини, які необхідно дослідити, але які не входять до предмету доказування, залишаються поза його межами.

За результатами аналізу наукових підходів до групування обставин, що підлягають встановленню в ході розслідування незаконного збагачення та положень кримінального процесуального законодавства, пропонуємо класифікацію обставин за наступними групами: обставини щодо особи, яка вчинила незаконне збагачення; щодо події незаконного збагачення; щодо предмету незаконного збагачення; інші обставини.

Обставинами щодо особи, яка вчинила незаконне збагачення, є: відомості про особу, яка вчинила незаконне збагачення, відомості про близьких осіб особи, яка вчинила незаконне збагачення, відомості про інших фізичних або юридичних осіб, якими за дорученням було здійснено набуття активів та інші відомості про особу (мотив, мета тощо).

Автором запропоновано змістовний перелік відомостей, які необхідно встановити про безпосередньо особу, яка вчинила незаконне збагачення, близьких осіб такої особи; про інших фізичних або юридичних осіб, якими за дорученням було здійснено набуття активів, а також інші обставини, що стосуються особи підозрюваного у вчиненні незаконного збагачення. Звертається увага також на можливі джерела такої інформації та пропонуються найбільш тактично ефективні процесуальні заходи (слідчі (рошукові) та інші процесуальні дії) для її отримання у кримінальному провадженні.

Ключові слова: незаконне збагачення, досудове розслідування, предмет доказування, встановлення обставин кримінального правопорушення, обставини про особу злочинця, що підлягають встановленню.

Впровадження статті про незаконне збагачення до Кримінального кодексу України (далі – КК України) було однією з вимог європейського співтовариства, а також одним із зобов'язань України перед МВФ, закріпленим меморандумом. Тому забезпечення ефективності розслідування кримінальних проваджень, відкритих за ст. 368⁵ КК України, дозволяє як виконати зобов'язання, взяті перед світовим співтовариством, так і забезпечити цілісність суспільних відносин у сфері дотримання встановленого порядку реалізації службовими особами своїх повноважень у межах наданих їм прав та покладених на них обов'язків, якими завдається шкода правам, свободам чи законним інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, а також авторитету органів влади, об'єднань громадян, суб'єктів господарювання, інших юридичних осіб, від імені та в інтересах яких діють службові особи.

В ході розслідування важливим є встановлення всіх без виключення обставин, що мають відношення до вчиненого кримінального правопорушення. До обставин, що підлягають встановленню відносяться обставини, що підлягають доказуванню, тобто ті, що становлять предмет доказування, а також проміжні факти й обставини, які необхідно дослідити, але які не входять до предмету доказування, залишаються поза його межами [1, с. 22]. Перелік обставин, що підлягають доказуванню, закріплений у ч. 1 ст. 91 КПК України. Водночас, крім зазначених у вказаній нормі, існує також низка фактів й обставин, які мають важливе криміналістичне значення. Адже, як доводять науковці, вони зумовлюють кінцеві завдання розслідування,

спрямованість слідчих версій, постановку проміжних завдань розслідування на його різних етапах і в різних слідчих ситуаціях [2, с. 208]. Встановлення зазначених обставин сприяє успішному та якісному розслідуванню.

В межах нашого дослідження ми не будемо аналізувати різноманіття наукових поглядів щодо змістовного навантаження дефініції «обставини, що підлягають встановленню в ході розслідування». Лише підтримаємо точку зору, що такими обставинами слід вважати систематизовані на основі норм кримінального та кримінального процесуального права фактичні дані, які як включаються у предмет та межі доказування, так і подекуди виходять за їх межі, водночас не встановлення яких виключає повне та всебічне дослідження предмета доказування, що необхідні для реалізації завдань кримінального провадження, під час його досудового розслідування та судового розгляду [3].

Перелік обставин, що підлягають встановленню, є відносно сталим і може бути визначений як загальний орієнтир для обрання загальних організаційних і тактичних засад розслідування певного виду кримінального правопорушення. Він наповнюється конкретним змістом і залежить від видової (групової) характеристики кримінальних правопорушень, а також конкретної ситуації розслідування. Перелік цих обставин є специфічним та віддзеркалює його ознаки як конкретного складу кримінального правопорушення, зокрема, незаконного збагачення.

Для конкретизації змісту переліку обставин, що підлягають встановленню при розслідуванні конкретного кримінального правопорушення потрібно враховувати не лише положення ст. 91 КПК України, а й положення закону про кримінальну відповідальність, що визначають юридично значимі обставини, необхідні для правильної кваліфікації кримінального правопорушення, а також особливості криміналістичної характеристики таких діянь.

З метою визначення переліку обставин, які підлягають встановленню під час розслідування незаконного збагачення нами проаналізовано наукові погляди ряду авторів щодо їх класифікації з врахуванням особливостей їх формування в криміналістичних методиках розслідування суміжних кримінальних правопорушень [4, с. 250–252; 5, с. 298–299; 6]. Проте, у наведених та інших джерелах система обставин нагадує скоріш їх перелік, а не систематизацію, у якій чітко визначені групи досліджуваних обставин. Але саме систематизація таких обставин відіграє важливу роль в ході розслідування. Адже вона сприяє правильній орієнтації слідчого у визначенні предмета і меж доказування у процесі розслідування злочинів окремої категорії, а також допомагає визначити точний напрям пошуку доказів, сприяє чіткому плануванню розслідування і забезпечує необхідну всебічність дослідження обставин кожного розслідуваного діяння, що передбачене законом [7, с. 90].

О. Пчеліна підійшла до питання групування обставин, що підлягають з'ясуванню в ході розслідування злочинів у сфері службової діяльності дещо під іншим кутом. Авторка запропонувала поєднати обставини з урахуванням кримінальних процесуальних приписів щодо визначення предмета доказування в кримінальному провадженні та механізму їх вчинення у наступні групи: наскрізні, спільні для всіх злочинів у сфері службової діяльності, диференційовані (характерні для окремих злочинів зазначеної групи) [8, с. 289–292].

За результатами аналізу наукових підходів до групування обставин, що підлягають встановленню в ході розслідування незаконного збагачення та положень кримінального процесуального законодавства пропонуємо класифікацію обставин за наступними групами: 1) обставини щодо особи, яка вчинила незаконне збагачення; 2) обставини щодо події незаконного збагачення; 3) обставини щодо предмету незаконного збагачення; 4) інші обставини.

Визначаючи обставини щодо особи, яка вчинила незаконне збагачення, насамперед слід звернутись до диспозиції ст. 368⁵ КК України, у якій зазначено, що нею може бути або особа, уповноважена на виконання функцій держави, або особа, уповноважена на виконання функцій місцевого самоврядування.

На наш погляд, обставинами щодо досліджуваної особи є: відомості про особу, яка вчинила незаконне збагачення, відомості про близьких осіб особи, яка вчинила незаконне збагачення, відомості про інших фізичних або юридичних осіб, якими за дорученням було здійснено набуття активів.

1. Відомості про особу, яка вчинила незаконне збагачення.

1.1. Біографічні дані – демографічні дані (вік, стать, громадянство України, місце реєстрації, сімейний стан), освіта, дані про професійну діяльність, місце проживання, родинні зв'язки тощо. Особливу увагу необхідно приділити факту розлучення, яке в окремих випадках може виявитись фіктивним і відбутись лише з метою залучення одного з подружжя до набуття відповідних активів. При цьому юридично розлучені продовжують спільне проживання, ведуть спільний побут, мають взаємні права та обов'язки [9, с. 224].

Особи, підозрювані у незаконному збагаченні, мають відповідати визначеним законодавством вимогам щодо досягнення певного віку, освіти (не рідко вищої юридичної), здобуття певного досвіду професійної діяльності, відсутність судимості тощо. Отже, зазначені особи володіють досить високим освітнім рівнем, власним достатнім рівнем загальних і спеціальних (у тому числі юридичних) знань або мають необхідні ресурси для безперешкодного одержання таких знань з інших джерел, у тому числі й від найближчого соціального оточення [10, с. 12]. Крім того, вони володіють знаннями, що дозволяють їм приховувати справжній характер своєї діяльності, нерідко їм це вдається протягом досить тривалого часу, також вони мають досить розвинуті комунікативні якості (вміння впливати на людей, викликати довіру, вони досить обережні та спостережливі) [11]. Частина серед зазначених суб'єктів має певний досвід роботи (насамперед в органах державної влади та місцевого самоврядування).

1.2. Дані про підстави та час набуття особою повноважень щодо виконання функцій держави або місцевого самоврядування, їх права та обов'язки.

1.3. Відомості щодо перебування особи в певний період часу на відповідній посаді, тобто віднесення її до кола осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування – накази про призначення або звільнення, функціональні (посадові) обов'язки, обсяг повноважень, сфера діяльності, накази, доручення, інші вказівки підозрюваного, протоколи засідань, в яких брав участь підозрюваний тощо.

1.4. Дані про розмір та джерело законних доходів – декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за той рік, коли особа відобразила набуття нею або особою, яка спільно з нею проживає, у власність активів, а й за попередні роки. Тобто інформативними є декларації за кожен рік всього періоду, що підлягає дослідженню в межах розслідування. В декларації відображений не тільки заявлений особою майновий стан її та осіб, з якими вона спільно проживає, а й дії фізичних, юридичних осіб, які здійсненням заявлених у декларації правочинів вплинули на зміну майнового стану особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, чи особи, яка з нею спільно проживає [12, с. 199].

Окрему роль відіграє висновок НАЗК, який складається за результатами повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Особливої важливості він набуває, якщо у ньому була констатована наявність ознак незаконного збагачення такої особи. Також змістовними є документи НАЗК, пов'язані з перевіркою декларації особи чи моніторингом способу життя особи.

1.5. Дані про наявність активів у будь-якій формі – відомості про такі активи може міститись у різноманітних реєстрах та базах даних, зокрема, Єдиному державному реєстрі МВС; Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань; Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно; Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків про суми доходів, нарахованих фізичним особам податковими агентами, та/або суми доходів, отриманих самозайнятими особами, а також розмір утриманого податку з доходів фізичних осіб; Державному земельному кадастрі; Державному реєстрі іпотек; обліках Державної служби України з питань праці, Пенсійного фонду України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку; Державному реєстрі цивільних повітряних суден України; системі «Аркан» – інтегрованій міжвідомчій інформаційно-телекомунікаційній системі щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон; Державному реєстрі патентів України на винаходи; Державному реєстрі патентів України на промислові зразки; Державному судовому реєстрі України; Державному реєстрі

свідоцтв України на знаки для товарів і послуг; Судновій книзі України; Державному реєстрі патентів України на корисні моделі; Єдиному реєстрі заборон відчуження об'єктів нерухомого майна. Слід враховувати, що в базах даних (реєстрах, кадастрах) може міститися інформація, яка збігається із задекларованою, але її внесення до цих баз даних (реєстрів, кадастрів) може бути результатом укладання фіктивного або уявного правочину, спрямованого на забезпечення приховування факту незаконного збагачення [12, с. 199].

1.6. Відомості щодо витрат на особисті потреби та потреби близьких осіб, зокрема, оплата відпочинку, закордонного навчання дітей, ремонту в квартирі тощо.

1.7. Відомості від фінансово-кредитних установ щодо наявності рахунків, руху коштів та залишків по них, а також щодо наявності кредиторської заборгованості особи, підозрюваної у незаконному збагаченні. Зазначена інформація міститься у виписках з банківських рахунків, банківських довідках щодо наявності кредиторської заборгованості, довідках з Бюро кредитних історій та інших фінансових установ.

Ми погоджуємось із доцільністю з'ясування горизонтальних і вертикальних зв'язків підозрюваних з іншими особами з метою встановлення кінцевого бенефіціара, прихованого за маскою номінального власника [10, с. 12]. Інформація про це може бути отримана з мережі Інтернет, зокрема, з соціальних сторінок та профілю особи та її близьких осіб. Непоодинокі випадки, що у зазначеному джерелі містяться відомості про незадеклароване майно; факти, які засвідчують значні витрати коштів, що істотно перевищують доходи особи (високовартісні відрядження та відпочинок за кордоном; придбання коштовностей, коштовних речей, техніки, мобільних телефонів, тварин; відвідування дорогих закладів харчування чи розважальних закладів тощо).

2. Відомості про близьких осіб особи, яка вчинила незаконне збагачення:

- автобіографічні дані,
- відомості про активи, що є у власності;
- відомості щодо доходів, отриманих у певний проміжок часу;
- відомості щодо рахунків у банківських установах.

3. Відомості про інших фізичних або юридичних осіб, якими за дорученням було здійснено набуття активів.

3.1. Відомості щодо фізичної особи, яка набула активи за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

3.1.1. Біографічні дані – демографічні дані, дані про професійну діяльність, місце реєстрації та проживання, родинні зв'язки тощо;

3.1.2. Відомості щодо джерел та розміру доходів – довідки з місця роботи, відомості щодо отримання дивідендів або інших платежів, інформація щодо участі в юридичній особі та отримання дивідендів тощо.

3.1.3. Відомості щодо наявності рухомого або нерухомого майна на праві власності або рахунків, відкритих у банківських установах.

При встановленні відомостей про зазначену фізичну особу варто брати до уваги, що у переважній більшості випадків їй притаманний фіктивний статус власника набутого майна. Підтвердженню цього факту слугуватиме інформація стосовно активів або близькості до їх бенефіціара, яку особа оприлюднює своєму колу спілкування, як реальному, так і віртуальному, яке створене в мережі Інтернет [10, с. 10]. Крім того, може бути встановлена невідповідність реального матеріального становища однієї з осіб, яка виступила стороною правочину, взятим на себе зобов'язанням, даних угоди, бухгалтерського обліку юридичної особи щодо умов правочину та виплат грошових коштів за ним, заявленим у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

3.2. Відомості щодо юридичної особи, яка набула активи за дорученням особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

3.2.1. Інформація про організаційно-правову структуру юридичної особи – її керівників, засновників (спізасновників), бенефіціарів, інвесторів, пов'язаних осіб, напрями діяльності тощо. Зазначені відомості містяться у низці документів, зокрема: свідоцтві про реєстрацію

підприємства; статуті підприємства; реєстрі акціонерів; протоколах загальних зборів; протоколах засідань адміністративних органів управління (правління, керівництва); наказів і розпорядженнях посадових осіб тощо.

3.2.2. Інформація щодо надходження та вибуття активів, що відображена у фінансовій та податковій звітності, первинній бухгалтерській документації, бухгалтерських рахунках; документах статистичного обліку і звітності; документах оперативного обліку та звітності; річних звітах аудитора; актах та інших матеріалах перевірок податкових, банківських та інших контрольних органів; ліцензіях, патентах; договорах про укладання певних угод (купівлі-продажу, позички, про виконання робіт).

3.2.3. Інформація про рух коштів по рахунках юридичної особи, зокрема, на користь особи, підозрюваної у незаконному збагаченні, її близьких осіб або інших осіб, які пов'язані з нею.

Також необхідно встановити *інші обставини*, які мають суттєве значення при розслідуванні незаконного збагачення. Іншими обставинами є відомості щодо осіб, які підтверджували укладання угод з активами підозрюваного або здійснювали оцінювання активів, які стали у подальшому предметом незаконного збагачення; – відомості щодо осіб, які були свідками під час користування підозрюваним предметами незаконного збагачення [9, с. 135], перебуванні на відпочинку тощо.

До інших обставин при розслідуванні незаконного збагачення відносяться й причини його вчинення, які полягають у взаємодії зовнішнього і внутрішнього. Визначаючи такі причини варто враховувати, що причиною конкретних злочинів є різні життєві ситуації, які у взаємодії з позицією особи спричиняють злочинні дії [13, с. 47]. З одного боку причини незаконного збагачення безпосередньо пов'язані з культурою та менталітетом особи, яка вчиняє зазначене діяння. В даному випадку підлягає встановленню негативні особистісні характеристики (анти-суспільна установка, користь, заздрість, кар'єризм, готовність принести в жертву матеріальній вигоді закон, норми моралі, професійна честь) [14, с. 48] та морально-психологічне ставлення особи. Поєднання зазначених компонентів обумовлює здатність особи до прийняття рішення на користь протиправної діяльності, зокрема, незаконного збагачення. Доповненням до цієї причини є соціально-психологічна обстановка, внаслідок якої корупція в середовищі службовців сприймається як нормальне явище. Від зазначеної причини похідним є економічний фактор – матеріальний інтерес, який зростає завдяки прагненню отримати економічний зиск шляхом того політичного процесу, яким стало в Україні державне регулювання різних сфер економічного життя [15, с. 8].

Чітке розуміння обставин, що підлягають встановленню в ході розслідування незаконного збагачення, дозволить оптимально спланувати дії правоохоронних органів на початковому етапі розслідування, висунення типових слідчих ситуацій та версій, та їх перевірку. Ми підтримуємо позицію, що теоретична розробка питання класифікації та характеристики окремих обставин, що підлягають з'ясуванню у кримінальних провадженнях, сприятиме визначенню напрямку розслідування, розробці версій, постановці відповідних тактичних завдань та засобів їх вирішення.

Використана література:

1. Стахівський С. М. Докази і доказування у кримінальному судочинстві: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. М. Грошевого. К. : Університет «Україна», 2006. 185 с.
2. Тіщенко В. В. Корисливо-насильницькі злочини: криміналістичний аналіз. Одеса : Юридична література, 2002. 360 с.
3. Самойленко С. В. Обставини, що підлягають встановленню під час розслідування провокації підкупу. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». URL : <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/267845/263636>
4. Борусовський М. Обставини, що підлягають встановленню під час розслідування зловживання владою або службовим становищем суддею під час здійснення правосуддя. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 1. С. 249–253.
5. Ліпін Ю. О. Обставини, що підлягають встановленню на початковому етапі розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері енергетики. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 1(17). Т. 4. С. 298–302.

6. Прокурорський нагляд в Україні: підручник для студентів юрид. спеціальностей вищих навч. закладів / І. Є. Марочкін, П. М. Каркач, Ю. М. Грошевой та ін. ; за ред. проф. І. Є. Марочкіна, П. М. Каркача. Х. : ТОВ «Одіссей», 2008. 240 с.
7. Малярова В. О. Обставини, що підлягають встановленню під час розслідування злочинів проти моральності у сфері статевих стосунків. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2013. № 3(62). С. 88–97.
8. Пчеліна О. В. Теоретичні засади формування та реалізації методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності : дис. д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2017. 568 с.
9. Черенков А. Криміналістична характеристика суб'єкта декларування недостовірної інформації. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 7. С. 222–226.
10. Шепітько В. Ю., Шевчук В. М., Білоус В. В., Керик Л. І. Система заходів протидії незаконному збагаченню в сучасних умовах. *Теорія та практика судової експертизи та криміналістики*. 2016. Вип. 16. С. 5–16.
11. Дуда А. В. Особа злочинця як елемент криміналістичної характеристики корупційних злочинів. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* [Текст] : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 груд. 2018 р.) : у 2 ч. / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2018. Ч. 2. 2018. С. 84–86.
12. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / за ред. М. І. Хавронюка. К. : Москаленко О. М., 2019. 464 с.
13. Томчук І. О. Криміногенні детермінанти пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : «Юридичні науки»*. 2019. № 1(15). С. 45–55.
14. Легка О. В. Основні детермінанти, які зумовлюють корупційні правопорушення в Україні. *Право і суспільство*. 2020. № 3. С. 44–49.
15. Невмержицький Є. В. Корупція як соціально-політичний феномен : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02. Київ, 2009. 34 с.

References:

1. Stakhivskiy, S. M. (2006). *Dokazy i dokazuvannya u kryminalnomu sudochynstvi* [Evidence and proof in criminal proceedings] Yu. M. Hroshevoho (Ed.). Kyiv, Universytet Ukraina, 185. [in Ukrainian].
2. Tishchenko, V. V. (2002). *Koryslyvo-nasylnytski zlochyyny : kryminalistychnyi analiz* [Selfish-violent crimes: forensic analysis] Odesa, Yurydychna literatura, 360. [in Ukrainian].
3. Samoilenko, S. V. *Obstavyny, shcho pidlihaiut vstanovlenniu pid chas rozsliduvannya provokatsii pidkupu* [Circumstances to be established during the investigation of bribery provocation]. *Elektronne naukove vydannia «Analitychno-porivnialne pravoznavstvo»*. URL : <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/267845/263636> [in Ukrainian].
4. Borusovskiy, M. (2021). *Obstavyny, shcho pidlihaiut vstanovlenniu pid chas rozsliduvannya zlovzhyvannya vladoiu abo sluzhbovym stanovyshchem suddieiu pid chas zdiisnennia pravosuddia* [Circumstances to be established during the investigation of abuse of power or official position by a judge during the administration of justice]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i parvo*, no 1, 249–253. [in Ukrainian].
5. Lipin, Yu. O. (2017). *Obstavyny, shcho pidlihaiut vstanovlenniu na pochatkovomu etapi rozsliduvannya zavolodinnia mainom shliakhom zlovzhyvannya sluzhbovym stanovyshchem u sferi enerhetyky* [Circumstances to be established at the initial stage of the investigation of the acquisition of property by abuse of official position in the field of energy]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*, vyp. 1(17), T. 4, 298–302. [in Ukrainian].
6. Marochkin, I. Ye., Karkach, P. M., Hroshevoi Yu. M. et al. (2008). *Prokurorskyi nahliad v Ukraini: pidruchnyk dlia studentiv yuryd. spetsialnostei vyshchikh navch. zakladiv* [Prosecutorial supervision in Ukraine: a textbook for law students. specialties of higher education institutions]. Kharkiv, Odissei, 240. [in Ukrainian].
7. Maliarova, V. O. (2013). *Obstavyny, shcho pidlihaiut vstanovlenniu pid chas rozsliduvannya zlochyyniv proty moralnosti u sferi statevykh stosunkiv* [Circumstances to be established during the investigation of crimes against morality in the field of sexual relations]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, no. 3(62), 88–97. [in Ukrainian].
8. Pchelina, O. V. (2017). *Teoretychni zasady formuvannya ta realizatsii metodyky rozsliduvannya zlochyyniv u sferi sluzhbovoi diialnosti* [Theoretical principles of the formation and implementation of the methodology of investigation of crimes in the field of official activity]. Doctor's thesis. Kharkiv, 568. [in Ukrainian].

9. Cherenkov, A. (2019). Kryminalistychna kharakterystyka sub'iekta deklaruvannia nedostovirnoi informatsii [Forensic characteristics of the subject of the declaration of unreliable information]. *Pidpryiemnytstvo, hospodarstvo i parvo*, no. 7, 222–226. [in Ukrainian].
10. Shepitko, V. Yu., Shevchuk, V. M., Bilous, V. V., Keryk L. I. (2016). Systema zakhodiv protydiv nezakonnomu zbahachenniu v suchasnykh umovakh [System of measures against illegal enrichment in modern conditions]. *Teoriia ta praktyka sudovoi ekspertyzy ta kryminalistyky*, vyp. 16, 5–16. [in Ukrainian].
11. Duda, A. V. (2018). Osoba zlochyntsia yak element kryminalistychnoi kharakterystyky koruptsiinykh zlochyntiv [The identity of the criminal as an element of the forensic characteristics of corruption crimes]. *Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri : materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. konf* (pp. 84–86). Kyiv : Nats. akad. vnutr. sprav, no. 2. [in Ukrainian].
12. Khavroniuka, M. I. (Ed.). (2019). Koruptsiini skhemy: yikh kryminalno-pravova kvalifikatsiia i dosudove rozsliduvannia [Corruption schemes: their criminal-legal qualification and pre-trial investigation]. Kyiv, Moskalenko O. M., 464. [in Ukrainian].
13. Tomchuk, I. O. (2019). Kryminohenni determinanty propozyitsii, obitsianky abo nadannia nepravomirnoi vyhody sluzhbovii osobi v Ukraini [Criminogenic determinants of an offer, promise or giving an illegal benefit to an official in Ukraine]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Seriia : «Iurydychni nauky»*, no 1(15), 45–55. [in Ukrainian].
14. Lehka, O. V. (2020). Osnovni determinanty, yaki zumovliuiut koruptsiini pravoporushennia v Ukraini [The main determinants of corruption offenses in Ukraine]. *Pravo i suspilstvo*, no. 3, 44–49. [in Ukrainian].
15. Nevmerzhytskyi, Ye. V. (2009). *Koruptsiia yak sotsialno-politychnyi fenomen* [Corruption as a socio-political phenomenon]. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv, 34. [in Ukrainian].

Svanadze L. Information on the identity of the criminal to be established during the pre-judicial investigation of illegal enrichment

The article is devoted to determining the circumstances surrounding a person who committed illegal enrichment and their classification. The ratio of scientific categories "subject of proof" defined by the legislator in part 1 of Art. 91 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, and "circumstances to be established in criminal proceedings". It is substantiated that the circumstances to be established include the circumstances to be proved, that is, those that constitute the subject of proof, as well as intermediate facts and circumstances that must be investigated, but which are not part of the subject of proof, remain outside of it.

Based on the results of the analysis of scientific approaches to the grouping of circumstances to be established during the investigation of illegal enrichment and the provisions of the criminal procedural legislation, we propose a classification of circumstances according to the following groups: circumstances regarding the person who committed illegal enrichment; regarding the event of illegal enrichment; regarding the subject of illegal enrichment; other circumstances.

Circumstances regarding the person who committed illegal enrichment are: information about the person who committed illegal enrichment, information about close relatives of the person who committed illegal enrichment, information about other natural or legal persons on whose behalf the acquisition of assets was carried out and other information about person (motive, purpose, etc.).

The author has proposed a meaningful list of information that must be established directly about the person who committed illegal enrichment, close relatives of such a person; about other natural or legal persons on whose behalf the acquisition of assets was carried out, as well as other circumstances relating to the person suspected of committing illegal enrichment. Attention is also drawn to the possible sources of such information and the most tactically effective procedural measures (investigative (search) and other procedural actions) for obtaining it in criminal proceedings are offered.

Key words: *illegal enrichment, pre-trial investigation, subject of proof, establishing the circumstances of a criminal offense, circumstances to be established about the identity of the criminal.*